

חוק הספרייה הלאומית, התשס"ח-2007*

פרק א': פרשנות

1. מטרת החוק
מטרתו של חוק זה לעגן את קיומה של הספרייה הלאומית בישראל, לקבוע את מטרותיה ותפקידיה, להסדיר את פעילותה ולאפשר את פיתוחה לצורך מימוש מטרותיה.
2. הגדרות
בחוק זה –
- "אוסף" – ספר או מקבץ של ספרים, וכן פריטים אחרים שאיסופם, שימורם או טיפוחם הוא ממטרות הספרייה הלאומית;
- "אוספי הספרייה" – אוספים שבהחזקת הספרייה הלאומית או שיש לה זכויות אחרות בהם;
- "בניין מושבה של הספרייה" – בניין המשמש למשכן אוספי הספרייה, או למימוש מטרותיה;
- "גוף ציבורי" – גוף בלא כוונת רווח הפועל למטרות תרבות, חינוך, מדע או השכלה גבוהה, או המייצג קהילות יהודיות מחוץ לישראל;
- "האסיפה הכללית" – המועצה, ואולם לגבי החלטות לענין הגדלת ההון הרשום – אסיפת בעלי המניות המחזיקים במניות לפי סעיף 8;
- "החברה" – חברת הספרייה הלאומית שהוקמה לפי סעיף 6;
- "חוק החברות" – חוק החברות, התשנ"ט-1999¹;
- "חוק החברות הממשלתיות" – חוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975²;
- "חוק המועצה להשכלה גבוהה" – חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958³;
- "חוק הספריות" – חוק הספריות הציבוריות, התשל"ה-1975⁴;
- "חוק הספרים" – חוק הספרים (חובת מסירה וציון הפרטים), התשס"א-2000⁵;
- "מוסד להשכלה גבוהה" – מוסד שהוכר לפי סעיף 9 לחוק המועצה להשכלה; "מוסד ממלכתי" – כל אחד מאלה:
- (1) ההסתדרות הציונית העולמית;
 - (2) הסוכנות היהודית לארץ-ישראל;
 - (3) קרן קיימת לישראל;
 - (4) קרן היסוד – המגבית המאוחדת לישראל;
- "המועצה" – מועצת הספרייה הלאומית כאמור בסעיף 10;
- "נכס" – לרבות כל זכות בנכס, ובכלל זה ספר או כל פריט אחר, שבהחזקת הספרייה הלאומית או שהוקנתה לה זכות אחרת בו;
- "ספר" – כהגדרתו בחוק הספריות, לרבות כתב יד;
- "ספרייה ציבורית" – כהגדרתה בחוק הספריות;

¹ התקבל בכנסת ביום ט"ז בכסלו התשס"ח (26 בנובמבר 2007); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק הכנסת – 108, מיום י"ב בכסלו התשס"ו (13 בדצמבר 2007), עמ' 102.

² ס"ח התשנ"ט, עמ' 189.

³ ס"ח התשל"ה, עמ' 132.

⁴ ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

⁵ ס"ח התשל"ה, עמ' 230.

⁶ ס"ח התשס"א, עמ' 80.

"הוועדה" – ועדת החינוך התרבות והספורט של הכנסת;

"השר" – שר החינוך.

פרק ב': הספרייה הלאומית – מטרות ותפקידים

3. מטרותיה של הספרייה הלאומית הן איסוף, שימור, טיפוח והנחלה של אוצרות ידע, מורשת ותרבות בכלל, ובזיקה לארץ ישראל, למדינת ישראל ולעם היהודי בפרט.

4. אלה תפקידי הספרייה הלאומית, לשם השגת מטרותיה –

(1) לאסוף, לשמר ולטפח את אוצרות הידע, המורשת והתרבות, ובכלל זה להרחיב ולהעשיר את אוספי הספרייה;

(2) לאפשר לציבור, בישראל ומחוצה לה, נגישות הולמת וסבירה לאוספי הספרייה, בין השאר, באמצעים טכנולוגיים מתקדמים;

(3) לשמש ספריית מחקר מרכזית בישראל בתחומי מומחיותה, בהתאם למטרותיה, וכן לשמש ספריית המחקר של האוניברסיטה העברית בירושלים, בתחומי מדעי הרוח, ובמיוחד מדעי היהדות, תרבויות המזרח התיכון והאיסלאם;

(4) להציג לפני הציבור תצוגות קבועות ומתחלפות של אוספים, לרבות אוספים מושאלים;

(5) לקיים פעילות תרבותית, ספרותית וחינוכית המיועדת לציבור או לחלק ממנו, לרבות ציבור התלמידים במוסדות החינוך;

(6) להעניק, ככל שתמצא לנכון, ייעוץ מקצועי בתחומי מומחיותה, בהתאם למטרותיה, ובכלל זה לעניין ניהול הספריות של המוסדות להשכלה גבוהה, הספריות הציבוריות בישראל, וכן ספריות של קהילות יהודיות מחוץ לישראל;

(7) לקיים קשר מקצועי עם ספריות לאומיות, ספריות ציבוריות, ארכיונים ומוסדות תרבות וחינוך, מחוץ לישראל;

(8) למלא כל תפקיד אחר הנדרש לשם השגת מטרותיה.

5. מקום מושבה של הספרייה הלאומית הוא ירושלים.

מקום מושבה של
הספרייה הלאומית

פרק ג': חברת הספרייה הלאומית ומוסדותיה

סימן א': חברת הספרייה הלאומית

6. לשם מימוש מטרות הספרייה הלאומית כאמור בסעיף 3 וביצוע תפקידיה לפי סעיף 4, תוקם חברת הספרייה הלאומית שתפעיל את הספרייה הלאומית; החברה תוקם כחברה לתועלת הציבור לפי חוק החברות, ויחולו עליה, בכפוף להוראות לפי חוק זה, הוראות כל דין החלות על חברה כאמור.

7. במילוי תפקידיה תפעל החברה באופן עצמאי והיא תהיה בת־חורין לכלכל כטוב בעיניה, את ענייניה במסגרת תקנונה ותקציבה, ובכפוף להוראות לפי חוק זה.

8. (א) המניות בחברה יהיו בבעלות המנויים בפסקאות (1) עד (3) להלן, בשיעורים המפורטים באותן פסקאות:

(1) המדינה – 50 אחוזים מההון הרשום הראשוני;

(2) האוניברסיטה העברית בירושלים – 25 אחוזים מההון הרשום הראשוני;

(3) מוסדות ממלכתיים או גופים ציבוריים שהמדינה והאוניברסיטה העברית בירושלים, כל עוד היא בעלת מניות בחברה, הסכימו עליהם – 25 אחוזים מההון הרשום הראשוני.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאי בעל מניות בחברה להעביר את מניותיו למוסדות ממלכתיים או לגופים ציבוריים, ורשאי דירקטוריון החברה להקצות מניות למוסדות או לגופים כאמור, ובלבד שהתקיימו כל אלה:

(1) המדינה והאוניברסיטה העברית בירושלים, כל עוד היא בעלת מניות בחברה, הסכימו להעברה או להקצאה, לפי העניין;

(2) לאחר ההעברה או ההקצאה תמשיך המדינה להחזיק בשיעור המניות הגבוה ביותר;

(3) בהקצאת מניות – האסיפה הכללית החליטה על הגדלת ההון הרשום הראשוני או ההון הרשום וטרם ההחלטה האמורה הוצגה לפני עמדת המועצה לעניין זה.

(ג) המדינה והאוניברסיטה העברית בירושלים לא יסכימו להעברה או להקצאה של מניות לגוף ציבורי, לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), אלא לאחר ששוכנעו כי הגוף הציבורי מתאים להיות בעל מניות בחברה וכי הוא בעל יכולת לעמוד בהתחייבויות שנטל על עצמו כבעל מניות; הסכמת המדינה כאמור תינתן בהחלטת הממשלה, לאחר שהוצגה לפני עמדת החברה.

(ד) בכפוף להוראות כל דין, אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע העברה או הקצאה של מניות לפי סעיף זה, בתמורה, לרבות לפי סעיף 345ט לחוק החברות, בכפוף להוראות לפי סעיף 36.

(ה) לא יהיה תוקף להעברה או להקצאה של מניות בחברה, שלא בהתאם להוראות סעיף זה.

(ו) בסעיף זה, "ההון הרשום הראשוני" – ההון הרשום שייקבע בתקנון החברה במועד תחילת פעולתה.

(א) (1) החוקה במניות החברה לא תקנה זכות למנות דירקטור או זכות הצבעה באסיפה הכללית, למעט לעניין הגדלת ההון הרשום של החברה.

(2) המועצה תהיה האסיפה הכללית של החברה, ובכלל זה תמנה את דירקטוריון החברה, ואולם היא לא תהיה האסיפה הכללית לעניין הגדלת ההון הרשום של החברה.

(3) לחברי המועצה יהיו נתונות זכויות ההצבעה באסיפה הכללית, למעט לעניין הגדלת ההון הרשום של החברה, וכן יהיו נתונות להם שאר הזכויות המוקנות לבעלי מניות לפי חוק החברות; לעניין הפעלת הזכויות כאמור, יראו כל חבר מועצה כמי שיש לו 1/14 מההון המונפק של החברה ומזכויות ההצבעה באסיפה הכללית שלה.

(4) בסעיף קטן זה, "האסיפה הכללית" – כמשמעותה בחוק החברות.

(ב) בלי לגרוע מהזכויות הנתונות לחברי המועצה לפי סעיף קטן (א), יהיו נתונות לבעלי המניות בחברה זכויות אלה בלבד:

(1) הזכות לדרוש כינוס האסיפה הכללית לפי סעיפים 63 עד 65 לחוק החברות, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:

(א) הזכות לפי סעיף 63 לחוק החברות תהא נתונה לבעל מניות בחברה, אחד או יותר, שלו עשרה אחוזים לפחות ממניות החברה;

(ב) הזכות לפי סעיף 64 לחוק החברות תהא נתונה לכל אחד מבעלי המניות שדרשו את כינוס האסיפה הכללית לפי סעיף 63 לחוק החברות;

9. זכויות בעלי המניות וסמכויות האסיפה הכללית

- (2) הזכות לבקש לכלול נושא בסדר היום של האסיפה הכללית, לפי סעיף 66 לחוק החברות, בשינויים המחויבים ובשינוי זה: הזכות כאמור תהא נתונה לכל אחד מבעלי המניות בחברה;
- (3) הזכות לעיין במסמכי החברה ולדרוש מידע לפי סעיפים 184 עד 187 לחוק החברות;
- (4) זכויות לפי הפרק השלישי לחלק החמישי לחוק החברות;
- (5) זכויות משתתף לפי פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, בכפוף להוראות לפי חוק זה;
- (6) זכויות הצבעה באסיפה הכללית לעניין הגדלת ההון הרשום;
- (7) זכויות אחרות הנתונות לבעל מניות לפי כל דין, שיקבע שר המשפטים, באישור הוועדה.

סימן ב': מוסדות

מועצת הספרייה
הלאומית

10. (א) מועצת הספרייה הלאומית תהיה בת 14 חברים ואלה הם:
- (1) נשיא האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים והוא יהיה היושב ראש;
- (2) נשיא האוניברסיטה העברית בירושלים;
- (3) עובד מדינה בתפקיד בכיר, בעל מומחיות בתחום מתחומי תפקידיה של הספרייה הלאומית, שימנה השר;
- (4) איש ציבור המייצג את יהדות התפוצות, שתמנה הסוכנות היהודית לארץ ישראל;
- (5) איש סגל בכיר באוניברסיטה העברית בירושלים, בעל מומחיות במדעי היהדות, שימנה נשיא האוניברסיטה;
- (6) איש סגל בכיר במוסד להשכלה גבוהה שאינו האוניברסיטה העברית בירושלים, בעל מומחיות במדעי הרוח, שתמנה המועצה להשכלה גבוהה;
- (7) חבר המועצה הישראלית לתרבות ואמנות, כמשמעותה בחוק התרבות והאמנות, התשס"ג-2002, בעל מומחיות ומעמד בתחום מתחומי תפקידיה של הספרייה הלאומית, שתמנה המועצה האמורה;
- (8) חבר המועצה לספריות ציבוריות, כמשמעותה בחוק הספריות, בעל מומחיות ומעמד בתחום מתחומי תפקידיה של הספרייה הלאומית, שתמנה המועצה האמורה;
- (9) חבר מועצת המוזאונים, כמשמעותה בחוק המוזאונים, התשמ"ג-1983, בעל מומחיות ומעמד בתחום מתחומי תפקידיה של הספרייה הלאומית, שתמנה המועצה האמורה;
- (10) חבר מועצת הארכיונים העליונה כמשמעותה בחוק הארכיונים, התשט"ו-1955, בעל מומחיות ומעמד בתחום מתחומי תפקידיה של הספרייה הלאומית, שתמנה המועצה האמורה;

⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 37, עמ' 761.

⁷ ס"ח התשס"ג, עמ' 64.

⁸ ס"ח התשמ"ג, עמ' 113.

⁹ ס"ח התשט"ו, עמ' 14.

(11) בעל מומחיות בתחום המשק, הניהול או הכלכלה, שימנה נגיד בנק ישראל;

(12) שלושה אנשי רוח וספר, מהם אחד לפחות הנמנה עם האוכלוסיה הערבית, הדרונית או הצ'רקסית, ואחד לפחות הנמנה עם אחת מקבוצות העולים ובקיא בתרבותה, שימנה השר לאחר התייעצות עם גופים העוסקים בתחום מתחומי תפקידיה של הספרייה הלאומית, לרבות גופים המייצגים את עניינם של ציבור המשתמשים בספרייה הלאומית.

(ב) נעדר היושב ראש משיבה של המועצה, תבחר המועצה באחד מחבריה לנהל את אותה ישיבה.

11. חבר המועצה יפעל בנאמנות ויפעיל שיקול דעת עצמאי ובלתי תלוי במילוי תפקידו במועצה, והכל באופן שיבטיח תפקוד מקצועי, עצמאי ובלתי תלוי של הספרייה הלאומית; חבר המועצה לא ייצג את בעלי המניות בחברה, את מי שמינה אותו לחבר מועצה או את הגוף שמתוקף תפקידו בו הוא חבר מועצה, ולא יהיה שלוח של מי מהם.

12. (א) לא יתמנה ולא יכהן כחבר המועצה מי שעלול להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו כחבר המועצה לבין עניין אישי שלו או לבין תפקיד אחר שלו.

(ב) חבר המועצה יימנע מהשתתפות בדיון ומהצבעה בישיבות המועצה, אם הנושא הנדון בהם עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו כחבר המועצה לבין עניין אישי שלו או לבין תפקיד אחר שלו; חבר המועצה לא יטפל במסגרת תפקידו במועצה בנושא כאמור גם מחוץ לישיבות המועצה.

(ג) התברר לחבר המועצה כי נושא הנדון בישיבה של המועצה או המטופל על ידו עלול לגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב), יודיע על כך ליושב ראש המועצה, ויימנע מהשתתפות בישיבות המועצה באותו נושא או מטיפול בו.

(ד) בסעיף זה –

”עניין אישי” – לרבות עניין אישי של קרובו או עניין של גוף שחבר המועצה או קרובו מנהלים או עובדים אחראים בו, או עניין של גוף שיש להם חלק בהון המניות שלו, בזכות לקבל רווחים, בזכות למנות מנהל או בזכות הצבעה;

”קרוב” – בן זוג, הורה, ילד, אח או אחות, או אדם אחר הסמוך על שולחנו של חבר המועצה.

13. (א) תקופת כהונתו של חבר מועצה תהיה ארבע שנים וניתן לשוב ולמנותו לתקופות כהונה נוספות, ובלבד שלא ימונה חבר מועצה מהמנויים בסעיף 10(א) עד (12) ליותר משתי תקופות כהונה רצופות.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), כהונתם של חברי המועצה המנויים בסעיף 10(א) ו- (2) יהיה כל עוד הם מכהנים בתפקיד שמתוקפו הם מכהנים כחברי מועצה.

14. (א) חבר המועצה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו בהתקיים אחד מאלה:

(1) הוא התפטר במסירת כתב התפטרות ליושב ראש המועצה;

(2) הוא חדל להיות חבר בגוף שמתוקף תפקידו בו הוא מונה לחבר המועצה;

(3) הוא הורשע בעבירה שבשל מהותה, חומרתה או ניסבותיה, סבורה המועצה, לאחר התייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה, כי אין הוא ראוי להמשיך בכהונתו;

(4) מי שמינה את חבר המועצה החליט על הפסקת כהונתו, ובלבד שלא יחליט כאמור אלא לאחר שהמועצה פנתה אליו בבקשה לעשות כן, בהתקיים אחד מאלה:

(א) נבצר מחבר המועצה למלא את תפקידו;

(ב) חבר המועצה אינו ממלא כראוי את תפקידו;

(ג) חבר המועצה נעדר משלוש ישיבות רצופות של המועצה, ולדעת יושב ראש המועצה לא היתה סיבה סבירה להעדרו;

(ד) הוגש נגד חבר המועצה כתב אישום בעבירה כאמור בפסקה (3).

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), רשאי היועץ המשפטי לממשלה לקבוע כי התקיימה עילה להפסקת כהונה של חבר המועצה, המנויה בסעיף קטן (א)(3), או לדרוש ממי שמינה את חבר המועצה להפסיק את כהונתו בשל עילה כאמור בסעיף קטן (א)(4), אף אם המועצה לא עשתה כן.

15. (א) חדל נשיא האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים או נשיא האוניברסיטה העברית בירושלים לכהן כחבר המועצה, יכהן במקומו חבר אחר מבין חברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, שתמנה האקדמיה, או רקטור האוניברסיטה העברית בירושלים, לפי העניין, והכל כל עוד לא הוסרה המניעה לכהונתו של חבר המועצה או לא מונה אדם אחר לתפקיד האמור.

(ב) חדל לכהן חבר מחברי המועצה, שאינו מנוי בסעיף קטן (א), או שאינו יכול לכהן בה, יפעל מי שמינה את חבר המועצה למנות חבר מועצה אחר תחתיו.

16. חבר המועצה יהיה זכאי להחזר הוצאות שתשלם לו החברה לפי מספר הישיבות שבהן השתתף, בהתאם להוצאות המשולמות לדירקטור מקרב הציבור לפי חוק החברות הממשלתיות, בשינויים המחויבים, ובלבד שאינו מקבל ממקור אחר החזר הוצאות.

17. המועצה תתכנס פעמיים בשנה לפחות, ורשאית היא לקבוע את סדרי עבודתה, ככל שלא נקבעו לפי חוק זה.

18. קיום המועצה, סמכויותיה ותוקף החלטותיה ופעולותיה לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר בה או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו.

19. (א) דירקטוריון החברה יהיה בן 11 חברים לפחות ולא יותר מ־15 חברים, כמפורט להלן:

(1) שישה חברים שהם אנשי סגל אקדמי במוסדות מוכרים להשכלה גבוהה, ובהם: כל עוד האוניברסיטה העברית בירושלים היא בעלת מניות בחברה – שלושה אנשי הסגל האקדמי באוניברסיטה העברית בירושלים, ואחד מהם לפחות בתחום מדעי היהדות, ואם האוניברסיטה העברית בירושלים אינה בעלת מניות כאמור – איש סגל אקדמי אחד באוניברסיטה העברית בירושלים;

(2) שלושה חברים בעלי מעמד וניסיון בתחומי המשק, הניהול או הכלכלה;

(3) חבר אחד שהוא מומחה בתחום הספרנות;

(4) חבר אחד בעל מעמד וניסיון בתחום החינוך והתרבות;

(5) נוסף על האמור בפסקאות (1) עד (4), יכול שימונו עד ארבעה חברים נוספים, מהתחומים המנויים בפסקאות (2) עד (4), ובלבד שלא ימונו לפי פסקה זו יותר משני חברים לפי כל אחת מאותן פסקאות.

(ב) הדירקטורים יתמנו לאחר התייעצות עם הוועדה לבדיקת מינויים לפי סעיף 60א לחוק החברות הממשלתיות, שתבדוק את כשירותם והתאמתם של המועמדים לכהונת דירקטור, בהתאם להוראות חוק זה; החליטה הוועדה לבדיקת מינויים שלא להמליץ על מועמד מפאת אי-כשירותו, לא ימונה המועמד למשרה כאמור.

(ג) הדירקטוריון יבחר, מבין חבריו, את יושב ראש הדירקטוריון; המינוי טעון אישור האסיפה הכללית.

(ד) בכפוף להוראות כל דין, ייקבעו בתקנון החברה הוראות לעניין כהונתו של דירקטור, לרבות הוראות לעניין מניעת ניגוד עניינים והוראות לעניין תקופת הכהונה ופקיעתה, ובלבד שתקופת הכהונה לא תעלה על שלוש שנים, ואולם דירקטור שתקופת כהונתו נסתיימה, ניתן לשוב ולמנותו לתקופת כהונה נוספות, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון החברה.

20. (א) דירקטוריון החברה ימנה את המנהל הכללי של החברה.

המנהל הכללי והמנהל האקדמי

(ב) הדירקטוריון רשאי להחליט כי לחברה יהיה גם מנהל אקדמי; החליט הדירקטוריון כאמור ימנה את המנהל האקדמי ויקבע את תפקידיו.

(א) האסיפה הכללית רשאית להחליט על מינוי חבר עמיתי כבוד שיכלול חברים בעלי מעמד ציבורי בתחום האקדמי או בתחום ההגות, וכן חברים בעלי מעמד בתחום העשייה הציבורית או בתחום העסקי בישראל או מחוצה לה; החליטה האסיפה הכללית על מינוי חבר עמיתי כבוד, תמנה את חבריו.

21. חבר עמיתי כבוד

(ב) בתקנון החברה ייקבעו הוראות לעניין מינוי, הרכבו ותפקידו של חבר עמיתי הכבוד, ככל שהאסיפה הכללית החליטה על מינויו, ובכלל זה הוראות בדבר תקופת הכהונה של חבריו והעברתם מכהונה.

(ג) האסיפה הכללית והדירקטוריון של החברה רשאים להסתייע, בכל עניין המצוי בתחומי תפקידיהם, בחבר עמיתי הכבוד, ובלבד שלא יעבירו לו מתפקידיהם על פי דין.

(ד) החברה רשאית להעביר לחבר עמיתי הכבוד את הדוחות הכספיים שלה ואת תכנית העבודה השנתית והרב-שנתית שלה.

פרק ד': נגישות לאוספי הספרייה

(א) המנהל הכללי של החברה, לאחר התייעצות עם המנהל האקדמי, ככל שמונה, ובאישור הדירקטוריון, יגבש כללים במגמה לאפשר לציבור, ככל הניתן, נגישות הולמת וסבירה לאוספי הספרייה, בהתאם לעקרונות של שוויון.

22. נגישות לאוספי הספרייה

(ב) המנהל הכללי רשאי לקבוע בכללים כאמור בסעיף קטן (א) הוראות שונות לסוגים שונים של משתמשי הספרייה, בין השאר בשים לב לצורכיהם.

(ג) כללים כאמור בסעיף קטן (א), יגובשו לאחר שניתנה הזדמנות סבירה לגופים המייצגים את עניינו של ציבור משתמשי הספרייה, להביע את עמדותיהם לפני המנהל הכללי.

(א) על אף האמור בכל דין, פעולה כמפורט להלן מותרת לספרייה הלאומית למטרות אלה:

23. שימושים מותרים לספרייה הלאומית

(1) עשיית שני עותקים של יצירה, שחוק הספרים חל עליה, ועותקה לא נמסרו לספרייה הלאומית מכל סיבה שהיא; הספרייה תהא רשאית לעשות עותקים כאמור לאחר שפנתה למי שחלה עליו חובת מסירה לפי חוק הספרים, ככל שזהותו ידועה, והוא לא מילא את חובתו;

(2) החלפת עותק של יצירה, שהיה בידי הספרייה הלאומית לאחר שנמסר לפי חוק הספרים, ואבד, הושמד, או נעשה בלתי ראוי לשימוש;

(3) העתקה לצורכי שימור, בכל דרך שהיא, של יצירה שעותק ממנה נמצא בידי הספרייה הלאומית או שלספרייה יש גישה אליה, ובלבד שלא ייעשה בעותק לשימור שימוש בעותק נוסף על העותקים שבספרייה ולעניין יצירה שלספרייה יש גישה אליה – כל עוד לספרייה יש אפשרות גישה כאמור;

(4) העתקה לצורכי שימור של אתרי אינטרנט או של יצירות המצויות בהם; גישה לציבור לעותקים שנעשו לפי פסקה זו, תהיה לפי תנאים וסייגים שיקבע שר המשפטים, בהסכמת השר; הוראות כאמור ייקבעו בהתחשב, בין השאר, בהשפעתן על בעלי זכות היוצרים ביצירות.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגרוע מהוראות לפי דין אחר המתירות לספרייה הלאומית לבצע העתקה של יצירות.

פרק ה': נכסים ופירוק

סימן א': נכסים

מגבלות על ביצוע עסקאות בנכסים

24. (א) דירקטוריון החברה יסווג את הספרים והפריטים האחרים שבאוספי הספרייה (בסעיף זה – פריטי ספרייה), ורשאי הוא לקבוע סיווג שונה לצורך עסקאות שונות.

(ב) סיווג כאמור בסעיף קטן (א) יכלול, בין השאר, פריטי ספרייה שאין לבצע בהם עסקה, פריטי ספרייה שאין כל מגבלה על ביצוע עסקה בהם ופריטי ספרייה שיש מגבלה על ביצוע עסקה בהם, לרבות דרישה לאישור מראש של העסקה על ידי גורם כלשהו, ובכלל זה האסיפה הכללית, הדירקטוריון או המנהל הכללי.

(ג) האסיפה הכללית רשאית לסווג את פריטי הספרייה, כולם או חלקם, לפי הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), בשינויים המחוייבים; סיווג האסיפה הכללית כאמור, יחול הסיווג שקבע הדירקטוריון לפי הסעיפים הקטנים האמורים, בכפוף לסיווג שקבעה האסיפה הכללית.

(ד) (1) החברה תאפשר קבלת מידע על אודות סיווג פריטי הספרייה והמגבלות הנובעות מסיווג זה על ביצוע עסקאות בהם.

(2) בבואה לבצע עסקה בפריט ספרייה מסוים תמסור החברה מידע על אודות סיווגו והמגבלות הנובעות מסיווג זה.

(3) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן זה, רשאי גורם המבקש להתקשר בעסקה עם החברה לגבי פריט ספרייה מסוים, לבקש מידע בדבר סיווגו, והחברה תמסור לו את מלוא המידע שביקש כאמור בתוך 14 ימים מיום שהתקבלה בקשתו.

(ה) לעסקה בפריט ספרייה בניגוד למגבלות הנובעות מסיווגו לפי סעיף זה, לא יהיה תוקף, אלא אם כן היתה העסקה טעונה אישור, והאישור הנדרש נתקבל בדיעבד.

(ו) בסעיף זה, "עסקה" – מכירה, השכרה או השאלה של פריט ספרייה או העברת זכות בו בכל דרך אחרת.

איסור שעבוד

25. (א) נכסי הספרייה הלאומית אינם ניתנים לשעבוד.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאית החברה לשעבד נכס מסוים שאינו חיוני להבטחת פעילותה התקינה של הספרייה, ובלבד שאינו ספר או פריט אחר שבאוספי הספרייה או שאינו בניין מושבה של הספרייה.

(ג) שעבוד כאמור בסעיף קטן (ב) טעון אישור מוקדם של הדירקטוריון; האישור יינתן לכך שהנכס אינו חיוני להבטחת פעילותה התקינה של הספרייה וכן כי הוא ניתן לשעבוד, ורשאי הדירקטוריון ליתן אישור כאמור לנכס מסוים או לסוג נכסים. הנכסים המנויים להלן אינם ניתנים לעיקול ולא תחול עליהם זכות עיכובן. 26. עיקול וזכות עיכובן

- (1) ספרים ופריטים אחרים שבאוספי הספרייה;
- (2) בניין מושבה של הספרייה;
- (3) כל נכס אחר שהוא ייחודי לספרייה, החיוני לפעילותה התקינה, בהתאם להוראות שקבע השר, בהסכמת שר המשפטים.

סימן ב': פירוק

27. פירוק החברה (א) החברה תפורק בידי בית משפט בלבד לפי הוראות פרק י"ב לפקודת החברות, ובלבד שלא תוגש בקשת פירוק על ידי החברה או על ידי בעל מניות, אלא בהסכמת המדינה שתיתן בהחלטת הממשלה.

(ב) נוסף על העילות לפירוק הקבועות בכל דין ולפי החלטת הממשלה, רשאית המדינה להגיש בקשה לבית המשפט לפירוק החברה, אם שוכנעה שהחברה אינה מגשימה את מטרותיה או שאין עוד צורך בקיומה; היתה האוניברסיטה העברית בירושלים בעלת מניות, תוגש הבקשה בהסכמתה.

(ג) החברה אינה רשאית להביא לחיסולה בכל דרך, לרבות בדרך של מיזוג, פשרה או הסדר, אלא לפי הוראות חוק זה לענין פירוק החברה.

28. דין נכסים בפירוק (א) זכויות החברה בספרים ובפריטים אחרים שבאוספי הספרייה, וכן זכויות החברה בבניין מושבה של הספרייה לא יהיו חלק מנכסי החברה העומדים לחלוקה בפירוק; זכויות כאמור יועברו, עם פירוק החברה, על פי הוראות בית המשפט, לתאגיד אחר שבית המשפט שוכנע כי יש באפשרותו להפעיל את הספרייה בהתאם להוראות חוק זה, או, אם לא נמצא תאגיד כאמור, לחברה בת של האוניברסיטה העברית בירושלים, והכל כפי שיקבע בית המשפט, ולאחר שניתנה ליועץ המשפטי לממשלה ולאוניברסיטה העברית בירושלים הזדמנות להביע את עמדתם; הועברו הנכסים האמורים לתאגיד או לחברה בת כאמור – יחולו הוראות חוק זה, בשינויים המחויבים, כפי שיקבע בית המשפט.

(ב) לאחר שנפרעו חובות החברה לנושיה במלואם תועבר יתרת נכסי החברה העומדים לחלוקה בפירוק, לתאגיד או לחברה בת כאמור בסעיף קטן (א); הוראות סעיף קטן זה לא יחולו לגבי נכס שנקבע, במועד העברתו לחברה, בהסכם או בתקנון החברה, כי הוא יועבר לאחר הפירוק לאדם שהעבירו לחברה (בסעיף קטן זה – המעביר) או לאדם אחר שקבע המעביר.

פרק ו': תקופת ההפעלה והחברה הבת

29. תקופת ההפעלה והחברה הבת (א) על אף הוראות חוק זה, בשלוש השנים שלאחר יום התחילה או במשך תקופה אחרת אם נקבעה לפי סעיף קטן (ג), תופעל הספרייה הלאומית בידי חברה בת של האוניברסיטה העברית בירושלים (בחוק זה – תקופת ההפעלה).

(ב) החברה הבת תוקם בתוך שישה חודשים מיום התחילה ותיקרא "הספרייה הלאומית" (בחוק זה – החברה הבת).

ג) השר רשאי לקבוע, בצו, לפי פניית נשיא האוניברסיטה העברית בירושלים, או יושב ראש ההנהלה הציבורית של בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי או יושב ראש הדירקטוריון של החברה הבת, לפי העניין, ובאישור הוועדה, מועד אחר להקמת החברה הבת או תקופה אחרת להפעלה של הספרייה הלאומית בידי החברה הבת.

ד) הוראות חוק זה יחולו על החברה הבת, בשינויים המחויבים, למעט הוראות סעיפים 8 עד 18 ו-19ב), ובלבד שמניות החברה הבת יוחזקו במלואן על ידי האוניברסיטה העברית בירושלים ולא יהיה ניתן להעביר מניות או זכויות כלשהן במניות, או להקצות מניות בחברה הבת עד לתום תקופת ההפעלה.

ה) העברת בעלות, החזקה או זכות שימוש באוספים או בנכסים, מבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי שבאוניברסיטה העברית בירושלים לחברה הבת ולחברה, יוסדרו בהסכם בין האוניברסיטה העברית בירושלים והחברה הבת, לשם מימוש מלא ובאופן הולם של מטרות חוק זה והוראותיו.

ו) החברה הבת תעשה כל שביכולתה לאפשר את תחילת פעילותה של החברה בהתאם להוראות חוק זה.

ז) עד תום תקופת ההפעלה יסכימו ביניהן המדינה והאוניברסיטה העברית בירושלים על הוראות תקנון החברה, ויקבעו אילו מהוראות התקנון לא יהיו ניתנות לשינוי אלא בהסכמת המדינה והאוניברסיטה; האוניברסיטה תבצע את הפעולות הנדרשות לשם כניסתן לתוקף של הוראות התקנון בתום תקופת ההפעלה.

ח) שישה חודשים לפני תום תקופת ההפעלה יפעלו נשיא האוניברסיטה העברית בירושלים, נשיא האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים והמנהל הכללי של משרד החינוך, למינוי חברי המועצה על ידי הגופים הממנים, ולהקמת המועצה הראשונה, וזאת עד לתום תקופת ההפעלה; בתום תקופת ההפעלה תחל המועצה במילוי תפקידיה לפי חוק זה, אף אם טרם הושלם מינויה או חל פגם במינוי מי מחבריה או נתפנה מקומו, ובלבד שלפחות שלישי מחבריה מוננו.

ט) בתום תקופת ההפעלה תופעל הספרייה הלאומית על ידי החברה.

פטור ממסים ומתשלומים אחרים

30. העברת נכסים מהאוניברסיטה העברית בירושלים לחברה הבת ומהחברה הבת לחברה, לפי הוראות חוק זה, תהיה פטורה מכל אגרה, מס, היטל, או תשלום חובה אחר שיש לשלמו לפי כל דין בשל ההעברה כאמור, ולעניין זה תבוא החברה או החברה הבת במקום האוניברסיטה לכל דבר ועניין, לרבות לעניין פחת, מחיר מקורי ויום רכישה.

הבטחת הפעלתה של הספרייה הלאומית בתום תקופת ההפעלה ושינוי התוספת

31. א) המדינה, האוניברסיטה העברית בירושלים, החברה והחברה הבת, יפעלו בהתאם להוראות הקבועות בפרק זה ובתוספת, כדי להבטיח שבתום תקופת ההפעלה תופעל הספרייה הלאומית לפי חוק זה.

ב) המדינה והאוניברסיטה העברית בירושלים רשאיות להסכים ביניהן על דרך אחרת מזו הקבועה בתוספת לתחילת פעילותה של החברה לפי הוראות חוק זה, ובלבד שמתום תקופת ההפעלה לא תופעל הספרייה הלאומית אלא במסגרת חברה לתועלת הציבור המקיימת את הוראות חוק זה; הסכימו המדינה והאוניברסיטה כאמור, רשאי השר לתקן, בצו, באישור הוועדה, את התוספת, בהתאם להסכמה כאמור.

דיווח לכנסת

32. בתום 18 חודשים מיום התחילה תדווח החברה הבת לוועדה על פעילותה, לרבות הפעולות שנקטו לשם יישום הוראות חוק זה והפעלת הספרייה הלאומית באמצעות החברה בתום תקופת ההפעלה.

פרק ז': הוראות שונות

33. (א) (1) אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מבעלות האוניברסיטה העברית בירושלים באוספי הספרייה או בנכסי הספרייה הלאומית, לרבות בבניין המשמש את הספרייה הלאומית (בסעיף זה – נכסי הספרייה) או מזכויות אחרות הנתונות לה בהם; הקניית זכויות בנכסי הספרייה ואופן החזקתם וניהולם, יוסדרו בהסכם כאמור בסעיף 29(ה), וזכויות האוניברסיטה והחברה בנכסים האמורים יהיו בהתאם להסכם כאמור.
- (2) אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מכל זכות הנתונה לגורם אחר בנכסי הספרייה.
- (ב) אין בהוראות חוק זה, לרבות הוראות סעיף קטן (א), כדי לפגוע בהוראות חוק העתיקות, התשל"ח-1978¹⁰.
34. אין בהוראות חוק זה כדי למנוע מהחברה לגייס תרומות, לקבל עיזבונות או הכנסות אחרות, וכן לגבות תשלומים בעבור שירותיה; הוראות לעניין זה ייקבעו באישור הדירקטוריון.
35. תחולת דינים על החברה, נושאי משרה בה ועובדיה על הוראות החוקים המפורטים להלן יחולו על החברה, נושאי משרה בה ועובדיה, לפי העניין, כאילו היתה חברה ממשלתית, כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות:
- (1) חוק שיווי זכויות האישה, התשי"א-1951¹¹;
- (2) חוק עבודת הנוער, התשי"ג-1953¹²;
- (3) חוק העונשין, התשל"ז-1977 – ההוראות החלות על עובדי ציבור¹³;
- (4) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979¹⁴, ואולם אם הוחלו הוראות החוק האמור על בעלי משרות ותפקידים בחברה בצו לפי סעיף 4(ב) לחוק האמור – בשינויים אלה: בסעיף 2 לאותו חוק, בכל מקום, במקום "לקנין המדינה" יקראו "לקנין החברה", במקום ל"אוצר המדינה" יקראו "לחברה", במקום "בעבור המדינה" יקראו "בעבור החברה" ובמקום "מאוצר המדינה" יקראו "מהחברה";
- (5) חוק הגבלת פרסומים (גופים ציבוריים), התשנ"ו-1996¹⁵;
- (6) חוק הגנה על עובדים (חשיפת עבירות ופגיעה בטוהר המידות או במינהל התקין), התשנ"ז-1997¹⁶;
- (7) חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998¹⁷;
- (8) חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998¹⁸;
- (9) חוק השימוש בתאריך העברי, התשנ"ח-1998¹⁹.

¹⁰ ס"ח התשל"ח, עמ' 76.

¹¹ ס"ח התשי"א, עמ' 248.

¹² ס"ח התשי"ג, עמ' 115.

¹³ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

¹⁴ ס"ח התש"ם, עמ' 2.

¹⁵ ס"ח התשנ"ו, עמ' 108.

¹⁶ ס"ח התשנ"ז, עמ' 66.

¹⁷ ס"ח התשנ"ח, עמ' 152.

¹⁸ ס"ח התשנ"ט, עמ' 226.

¹⁹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 312.

36. שר המשפטים רשאי, לאחר התייעצות עם שר החינוך ובאישור הוועדה, לקבוע, בצו, כי חלק מהוראות פרק ראשון א' לחלק התשיעי לחוק החברות, לא יחולו על החברה, או שיחולו בשינויים שיקבע, והכל ככלל או לתקופה שיקבע, ואולם לא יקבע כאמור לעניין סעיפים 345א עד 345ט, 345יג, 345יד, 345טז עד 345יח, 345א(א), 345כד עד 345כו ו-345כז לחוק החברות.
37. הוראות חוק החברות הממשלתיות וכל הוראה על פי דין החלה על חברה ממשלתית או על חברה מעורבת, לא יחולו על החברה, אלא אם כן נאמר אחרת בחוק זה.
38. החברה היא גוף מבוקר כמשמעותו בחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב]²⁰.
39. בפקודת העיתונות²¹, בסעיף 1(8), במקום "לבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי יבוא "לספריה הלאומית".
40. בחוק הספרים²² –
- (1) בסעיף 2, במקום "בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי" יבוא "הספריה הלאומית";
- (2) בסעיף 7, בכל מקום, במקום "לבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי" יבוא "לספריה הלאומית" ובמקום "בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי" יבוא "הספריה הלאומית".
41. השר ממונה על ביצוע חוק זה.
42. תחילתו של חוק זה ביום כ"ג בטבת התשס"ח (1 בינואר 2008) (בחוק זה – יום התחילה).

תוספת

(סעיף 31)

- בתום תקופת ההפעלה תבצע החברה הקצאת מניות בלא תמורה למדינה, כדי להבטיח את קיום הוראות סעיף 8(א).
- בתום תקופת ההפעלה יהיו לחברה כל הזכויות שהועברו לחברה הבת בהסכם כאמור בסעיף 29(ה), וכל זכות אחרת שהוקנתה לחברה הבת בתקופת ההפעלה.
- הדירקטוריון המכהן בחברה הבת ערב תום תקופת ההפעלה ימשיך בכהונתו, ויראו אותו כדירקטוריון שמונה על ידי האסיפה הכללית הראשונה של החברה, והוא יכהן במשך שנה מתום תקופת ההפעלה; האסיפה הכללית רשאית להעביר את הדירקטוריון כאמור או את מי מחבריו מתפקידם.

יולי תמיר
שרת החינוך

אהוד אולמרט
ראש הממשלה

דליה איציק
יושבת ראש הכנסת

שמעון פרס
נשיא המדינה

²⁰ ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

²¹ חוקי א"י, כרך ב', עמ' (ע) 1191, (א) 1214; ס"ח התשס"א, עמ' 82.

²² ס"ח התשס"א, עמ' 80; התשס"ה, עמ' 262.